

Ett kort uppehåll

Först upplevde jag det som att det här var en rättså trögläst bok. Hur kunde den ha fått Augustpriset?

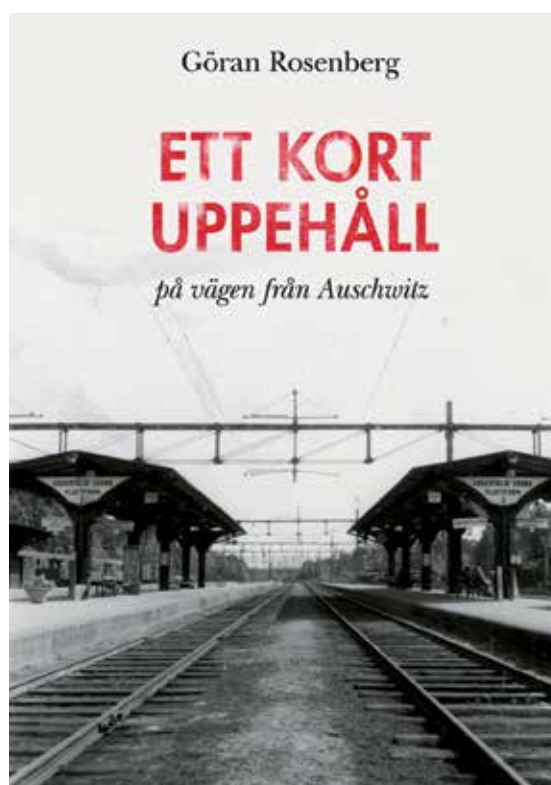
Men efter en tid fastnade jag i den. Det fanns ändå något som fångade när man läste den. Något som dröjde sig kvar. Kanske är det en äkthet. Det märks att Göran Rosenberg verkligen vill veta.

Det handlar inte bara om hans inlevelse i sin fars öde som judisk tvångsarbetare och koncentrationslägerfånge i Hitlertyskland. Fadern blev sedermera, efter kriget, rörarbetare i Södertälje. Det är också sättet Göran Rosenberg följt händelseförloppet i efterhand. Sökandet efter platser och bilder. Ibland framgångsrikt, han hittar små, små svartvita bilder på sina egna släktingar tagna inne i Warszawas ghetto. Ibland utan resultat eftersom platserna förstörts under kriget, strax efter kriget eller senare.

Slavarbetare vid maskinerna

Göran Rosenbergs ger via sin bok en glimt av hela den arkipelag som förintelse- och utrotningsindustrin i Tyskland utgjorde. Han visar på hur tvångsarbete även utanför själva lägren var ett viktigt inslag. Judar och andra fångar togs ut från lägren och placerades som slavarbetare vid maskinerna i vanliga industrier men under extra vidriga förhållanden.

De fick sova direkt på arbetsplatsen. De blev slagna och hotade. De andra arbetarna såg dem såklart. Göran Rosenbergs far var en av dem. Skadan för hans del blev psykisk mer än fysisk visade det sig. Men inte mindre seglivad för det. Göran Ro-

Boken utkom 2012 på Bonniers förlag och är på 292 sidor.

senbergs far kom uppenbarligen på något plan aldrig över det trauma och den förnedring hela fångenskapen och det han utsatts för inneburit. De som bodde nära lägren kanske såg förläggningarna och skorstenarna inne i koncentrationslägren. Göran Rosenberg skriver om karusellen för barn som fanns nära Auschwitz-Birkenau i den näraliggande polska stadens utkant. Där lekte barnen obekymrat. Strax intill pågick mord på ett par miljoner människor.

Göran Rosenberg ger en bild av hur detta folk mord, denna folkutplåning på etnisk och politisk grund, såg ut. Dess rötter, men också dess konsekvenser för hans far och mor. Vilket självklart måste ha påverkat honom själv. Intressant nog skriver han inte så mycket om just det senare.

Han skriver däremot mycket om hur läget var i Sverige före och under kriget. Vilken omfattande rasism som kunde finnas i minsta lokaltidning, t ex i hans hemstad Södertälje. Mot judar, romer och resande.

Så här nära är Förintelsen

Jag hade läst i boken ganska länge innan jag råkade kasta en ny blick på

omslaget. Plötsligt ser jag att omslagsbilden inte föreställer det jag i hastigheten trodde den gjorde, selektionsrampen vid Auschwitz. Eller ett av de många koncentrationslägrens ingång. Inte alls. Utan något annat. Det är en bild av tågstationen i Södertälje, som den såg ut för inte särskilt länge sedan.

Henrik Persson

*Göran Rosenberg
Foto: Caroline Andersson*